

De schijnveiligheid van preppen

Jaus Müller

“I’ll be honest: the security situation does not look good. It’s undoubtedly the worst in my lifetime”,¹ zei de secretaris-generaal van de NAVO, Mark Rutte, in december 2024 in een vraaggesprek na afloop van zijn eerste grote toespraak als leider van het bondgenootschap. NAVO-lidstaten, zo zei Rutte, moesten “shift to a wartime mindset and turbocharge our defense production and defense spending.” Hij vervolgde: “Spending dropped after the Iron Curtain fell. The world was safer. It is not anymore.”²

Allemaal nuttige en ware uitspraken. Maar gek genoeg werd Ruttés boodschap in de dagen daarna versmald tot één facet: het noodpakket als lapmiddel tegen deze naderende dreiging. De hele maand december kwam het terug in het nieuws. In de straten van Amsterdam, waar ik woon, ging

het vanaf dat moment al lang niet meer over het BBP-percentage als uitgave aan defensie, waar we het geld voor de krijgsmacht vandaan moesten halen, of wat voor leger we nodig zouden hebben om deze dreigingen het hoofd te bieden (dienstplicht? reservisten?). Nee, het ging nog maar om één ding: hoeveel liter water moet je in zo’n pakket stoppen? Of: zit Netflix ook in dit pakket? En kattenvoer? En hoelang duurt zo’n cyberaanval dan? 48 uur? Of toch ‘preppen’ voor 72 uur?

Aan het andere einde van het spectrum stonden de mensen die ‘er allemaal niet in geloofden’ en het allemaal maar onzin vonden om zo’n pakket in huis te halen. Ik geef toe: tot de komst van Covid-19 behoorde ik waarschijnlijk ook tot die categorie. Binnen een straal van 500 meter van mijn huis in Amsterdam liggen drie grote supermarkten die van ’s ochtends vroeg tot ’s avonds laat open zijn – waarom een kneiterdure Amsterdamse vierkante meter opofferen voor iets wat op loopafstand bij de grootgrutter voor het grijpen ligt?

1 Mark Rutte, “To Prevent War, NATO Must Spend More”. Speech by NATO Secretary General Mark Rutte at the Concert Noble, Brussels, 12 december 2024. Zie: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_231348.htm.

2 Rutte, “To Prevent War, NATO Must Spend More”.

Op televisie zag ik een oud-commandant van de mariniers, brigadegeneraal b.d. Jeff Mac Mootry, mistroostig spreken over al die mensen die de draak staken met het noodpakket. “Als ik zie hoe lacherig mensen nu nog doen over het fenomeen noodpakket, dan denk ik: over vijf jaar is daar geen discussie meer over. Als we nu onze veiligheidsgordel omdoen, vinden we dat doodnormaal. Toen dat werd ingevoerd, pak ’m beet veertig, vijftig jaar geleden, zei iedereen: waar is dat goed voor? Uiteindelijk zullen we erachter komen dat het noodzakelijk is.”³

Zijn woorden lijken aan te slaan. *EenVandaag* peilde begin maart 2025 dat inmiddels 57 procent van de Nederlanders een noodpakket in huis heeft of van plan is er een aan te schaffen.⁴ Ook ik wil dat noodpakket allerm minst ridiculiseren. Hoewel ik nog altijd in het duister tast over het oorzakelijke verband tussen de opkomst van een coronavirus en een landelijk tekort aan wc-rollen, laat ik mij dit geen tweede keer overkomen: ook ik heb sinds december zo’n pakket in huis.

Erg consequent ben ik overigens zelf ook niet. Mijn noodpakket, ogenschijnlijk veilig en ver weg weggestopt op zolder, is al meer malen geplunderd. De dader? De auteur van dit stukje, die op de gekste momenten midden in de nacht plotseling honger kreeg, op strooptocht ging in de keukenkastjes, daar niets vond en in arren moede delen van het pakket aanbrak. Nood, zo blijkt in de praktijk, is een relatief begrip.

Toch liet corona mij zien hoe irrationaliteit en paniek zich razendsnel van mensen meester maken. Een dag na het hamsteren van wc-rollen waren ineens ook de schappen met pasta leeg. Penne, pappardelle, farfalle – alles weggehamsterd. Ook dat had feitelijk niets met een virus te maken. Door corona kregen we echt niet ineens spontaan meer zin in pasta. Evenmin ontregelde het virus onze stoelgang zodanig dat kilometers wc-papier nodig waren. Wat het wél ontregelde, was alle rationaliteit van de mens.

Het noodpakket helpt om die lege schappen te voorkomen. Maar de snelheid waarmee mensen het in huis halen, doet juist denken aan dat

paniekerige hamsteren en de terugkeer van de irrationaliteit. Eind december meldde een survivalwinkler in IJmuiden dat de noodpakketten niet aan te slepen waren. “Het gaat aan één stuk door”, zei de eigenares. “Mensen zijn echt bang. Je krijgt er ook een naar gevoel van, dat je denkt: ‘Jeetje, wat is er nou weer aan de hand?’”

Mensen kopen hun onzekerheid af met geld en spullen, zonder daadwerkelijk bij te dragen aan het wegnemen van de daadwerkelijke bron van die onzekerheid. Toen was het pasta, nu zijn het noodpakketten. Zodoende vrees ik dat het hamsteren van noodpakketten vooral iets zegt over de staat van hulpeloosheid in dit land, en niet over een samenleving die écht voorbereid is op een grootschalige dreiging, of op zoek gaat naar de meer fundamentele oplossingen om die dreiging het hoofd te bieden. Een zolder met gevriesdroogd voedsel maakt ons niet significant weerbaarder. Het is een tijdelijk lapmiddel dat ons voorafgaand aan de dreiging een gevoel van schijnveiligheid geeft. Na 72 uur zitten we alsnog met knorrende magen. Het lost helemaal niets op.

Individueel blindstaren op het noodpakket vertroebelt de blik op de grote onderliggende maatschappelijke thema’s uit Rutte’s toespraak: hoe zorgen we ervoor dat onze verwaarloosde defensie weer op orde komt? Rutte riep om een oorlogsmentaliteit – wij kochten blikjes bonen. Straks hebben we zolders vol nooddrantsoenen, maar nog altijd een lege defensiebegroting: zie hier de schijnveiligheid van preppen. Stemmen op een politieke partij met een degelijke defensieparagraaf in het verkiezingsprogramma lijkt mij in dat licht nog altijd zinvoller dan mijn zolder volproppen met pasta en pleepapier. ■

3 *WNL op Zondag*, ‘Oud-commandant Mac Mootry waarschuwt: “Over vijf jaar geen discussie meer over noodpakket”’, 29 december 2024. Zie: <https://wnl.tv/2024/12/29/oud-commandant-mac-mootry-waarschuwt-over-vijf-jaar-geen-discussie-meer-over-noodpakket#:~:text=Quote%20delen&text=Mac%20Mootry%20vindt%20dat%20het,omdoen%2C%20vinden%20we%20dat%20doodnormaal>.

4 *EenVandaag*, ‘Contant geld en een noodpakket in huis: hoe groot de dreiging is en waarom voorbereid zijn een goed idee is’, 13 december 2024. Zie: <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/contant-geld-en-een-noodpakket-in-huis-hoe-groot-de-dreiging-is-en-waarom-voorbereid-zijn-een-goed-idee-is/>.